

LICG HUISDIERENBIJSLUITER

DE HANDLEIDING VOOR HET HOUDEN VAN HUISDIEREN

Serie zoogdieren

Hond

Canis lupus familiaris

Honden zijn enorm populaire huisdieren die hun eigenaar gezelschap, structuur en veel plezier kunnen bieden. Er bestaan heel veel verschillende rassen met elk een eigen karakter, en niet elk ras past bij elke eigenaar en situatie. Wie een hond wil nemen, moet zich dan ook vooraf goed oriënteren om ervoor te zorgen dat er een succesvolle combinatie ontstaat.

Kies het juiste dier voor uw situatie: lees vóór het kopen eerst of de hond het huisdier is dat u zoekt.

Algemeen

In ons land leven bijna twee miljoen honden als huisdier. Behalve dat ze als gezelschapsdier worden gehouden, worden ze ook ingezet om allerlei taken te verrichten. Zo zijn er blindengeleidehonden, politiehonden, herdershonden, jachthonden en reddingshonden.

Honden stammen af van de wolf. Door het fokken van verschillende rassen zijn er uiteenlopende vormen en maten ontstaan. Zo kunnen sommige kleine hondensrassen, zoals de Chihuahua en de Pekingees, een schofthoogte (hoogte vanaf de grond tot aan de schouder toppen) van minder dan twintig centimeter hebben. Andere honden zijn juist weer erg groot: de Karabash en de Ierse Wolfshond hebben een schofthoogte van meer dan 70 centimeter. Ook in vachttype en lichaamsverhoudingen zijn er grote verschillen.

De gemiddelde levensduur van een rashond is tien jaar. Kleinere rassen en bastaardhonden worden vaak ouder, grotere rassen wat minder oud.

Verskillende varianten

Er zijn meer dan 350 verschillende hondensrassen die verschillen in onder andere karakter, lichaamsbouw en neiging tot bepaalde activiteiten. Veel rassen zijn gefokt voor een specifiek doel, zoals het drijven van vee (Border Collie), de jacht op vossen (Fox Terriër), en het trekken van een slede (Husky). Het gedrag van deze honden is afgestemd op dit doel.

Ook binnen een ras kunnen er variaties zijn. Zo zijn er rassen waarbij er een speciale foklijn voor werkhonden is. De honden uit zo'n foklijn hebben dan bijvoorbeeld veel beweging nodig en zijn soms ook pittiger van karakter. Rasverenigingen beschikken over specifieke informatie van hun ras.

Enkele van de meest gehouden grotere rassen zijn de Labrador Retriever, de Duitse Herdershond en de Golden Retriever. Ook kleinere honden zoals de Cavalier King Charles Spaniel, de Dashond (of Teckel) en de Chihuahua worden veel gehouden.

Daarnaast zijn er veel niet-rashonden. Dit kunnen 'lookalikes' zijn, honden die sterk op een ras lijken maar geen stamboom hebben. Ook bestaan er kruisingen tussen twee rassen, en bastaards, kruisingen van meerdere rassen die moeilijk te herleiden zijn. Om een idee te krijgen van de eigenschappen van zo'n dier kunt u proberen te achterhalen welke rassen of rasgroepen er in terug te vinden zijn.

Van nature

De hond is een roofdier. Honden staan bekend om hun goede reukvermogen, maar ook de ogen en oren zijn sterk ontwikkeld. Mens en hond leven waarschijnlijk al zo'n 15.000 jaar samen. Als afstammelingen van de wolf zijn honden sociale dieren, die graag in een groep (roedel) leven. In zo'n groep is sprake van samenwerking, maar ook van concurrentie. Sommige honden proberen binnen die roedel zo hoog mogelijk in rangorde te stijgen. Wolven en honden geven met lichaamstaal aan hoe ze in de rangorde staan ten opzichte van een andere wolf of hond of een persoon. Een hoog gedragen kop, een hoog op de poten gehouden lichaam, naar voren gerichte oren en een hoog gedragen staart geven een dominante positie aan. Een duidelijke rangverhouding ontstaat wanneer het ondergeschikte dier zijn ondergeschiktheid aan de dominante hond toegeeft en dat door het aannemen van een verlaagde houding duidelijk maakt. De hond gebruikt allerlei signalen om een dominante hond vredig te stemmen, zoals het likken van mondhoecken en het op de rug gaan liggen. Uw gezin is voor de hond ook een roedel.

Huisvesting

Een grote hond heeft meer ruimte nodig dan een kleine hond. Honden hebben behoefte aan een eigen plek in huis, waar ze niet worden gestoord en waar ze languit kunnen liggen. Een bench wordt veel gebruikt en moet op een rustige plek staan, dus niet bijvoorbeeld in een gang waar veel personen passeren. Door het dier 's nachts in een bench op te sluiten wordt een soort van hol gecreëerd, waarin de hond zich veilig gaat voelen. Dit bevordert bij pups ook de natuurlijke neiging om dit nieuwe nest schoon te houden. Wel zult u de eerste nachten elke paar uur de pup buiten uit moeten laten om hem te laten plassen en/of poepen, waarbij u dit gedrag sterk kunt belonen. Zo leert de pup buitenshuis zijn behoefte te doen. Het aantal malen dat u 's nachts op moet staan kunt u geleidelijk verminderen.

De ligplaats moet zacht zijn en niet op de tocht liggen. Het materiaal moet regelmatig gereinigd worden in verband met parasieten.

Meerdere honden samenhouden kan. De kans dat dit goed gaat is het grootst wanneer u bij uw hond een hond van het andere geslacht neemt. Wanneer u een reu bij een andere reu plaatst is de kans op vechtpartijen groot maar is er ook een grote kans dat de honden uiteindelijk vreedzaam samen leven. De kans op vechtpartijen bij twee teven is minder groot maar vechtpartijen zijn vaak wel veel ernstiger en er is een kans dat de honden blijvend gescheiden gehouden moeten worden. Overweeg castratie van reu en/of teef om loopsheid, probleemgedrag of ongewenste dracht te voorkomen. Wilt u dit vanwege probleemgedrag laten doen, raadpleeg dan eerst een hondengedragstherapeut.

Honden kunnen leren samenleven met andere dieren, zoals katten. Dit gaat het makkelijkst wanneer hond en kat van jongs af aan samen opgroeien. Indien dit niet het geval is, is er vaak meer begeleiding nodig om de dieren aan elkaar te laten wennen. Neem de tijd om de dieren aan elkaar te laten wennen. Voorkom dat uw hond achter andere dieren gaat jagen en zorg ervoor dat de dieren elkaar gaan associëren met leuke dingen, en beloon goed gedrag.

Verzorgen en hanteren

Een hond heeft beweging en verzorging nodig. Langharige rassen hebben meer vachtverzorging nodig dan kortharige. Nagels knippen, borstelen en tanden poetsen behoren tot de regelmatige klusjes. Puppy's en oude honden hebben meer zorg en aandacht nodig.

Laat uw volwassen hond minimaal vier keer per dag op vaste tijden uit, bijvoorbeeld op een hondenuitlaatterrein. Is er in uw buurt geen hondenuitlaatterrein, neem dan hondendoepzakjes mee. Op die manier voorkomt u dat andere mensen ongewild in de uitwerpselen van uw hond stappen. Bovendien kunnen via de ontlasting van uw hond ziekten op mensen worden overgedragen. Pups moeten vaker en korter naar buiten. De duur van het uitlaten en de mate van activiteit daarbij is afhankelijk van leeftijd en ras, en het individuele karakter van uw hond. Gebruik bij het uitlaten geen slipketting, maar een riem van leer of kunststof. De hond moet zijn energie ook geestelijk kwijt. Dit kan door speeltjes en spelletjes. Gebruik van vaste speeltjes waarmee de hond enthousiast kan worden gemaakt is handig. U kunt daarmee ook makkelijk de aandacht van uw hond naar uzelf trekken als dat nodig is.

Helaas zijn er regelmatig bijtincidenten met honden, met name bij jonge kinderen. Houd uw hond altijd in de gaten en laat u goed informeren over een veilige omgang tussen uw hond en uw kinderen. Voorkom ook bijtincidenten met andere dieren, bijvoorbeeld andere honden. Het is voor een pup van belang dat hij in contact komt met andere honden, die er anders uitzien dan de pup gewend was van de moeder en de nestgenoten. Zo leert de pup goed omgaan met andere honden. Volg daarom altijd een puppycursus.

Als eigenaar van een huisdier staat u bloot aan van dier op mens overdraagbare ziekten (zoönosen). Was daarom altijd uw handen na contact met uw huisdier.

Voeding

De hoeveelheid en de aard van de voeding voor een hond is onder andere afhankelijk van de grootte en het type hond (actief of rustig). Een gecastreerde hond beweegt vaak minder en heeft daarom minder voer nodig. Er is apart voer verkrijgbaar voor jonge honden en voor senioren. Let er op dat de hond slank blijft, weeg het dier regelmatig. Geef volwassen honden twee keer per dag te eten. Puppies eten in het begin vier keer per dag, later kan men overstappen naar drie keer per dag. Wanneer u een pup koopt, wordt geadviseerd hetzelfde voer te kopen dat de fokker ook voert.

Geef honden na het eten voldoende rust. Voer kunt u onder andere kopen bij de dierenspeciaalzaak. Er zijn verschillende soorten voer: droogvoer, diner, nat voer en diepvriesvoer. Laat het eten altijd eerst op kamertemperatuur komen. Zorg dat er altijd fris water klaar staat. Diervoeders die voldoen aan een minimale standaardsamenstelling worden aangeduid met "volledig" of "compleet". Voeg nooit vitamine- en mineralenmengsels toe aan volledige voeding zonder de dierenarts te raadplegen. Voer uw hond geen botjes van gebakken, gebraden of gekookt gevogelte (zoals kip), en voer ook geen rauw varkensvlees. Meng bij omschakelen naar een ander voer de eerste vier dagen het oude en nieuwe voer door elkaar. Dit voorkomt buikpijn en diarree. Geef het dier nooit chocola of druiven, deze zijn giftig voor uw hond.

Voortplanting

Een teef wordt op een leeftijd van zes tot achttien maanden voor het eerst loops, en daarna gemiddeld tweemaal per jaar. De meest geschikte leeftijd om puppy's te krijgen ligt tussen de derde keer dat ze loops is en het zevende levensjaar. Na een dracht van gemiddeld 63 dagen worden de pups doof en blind geboren. De oren en ogen gaan na ongeveer tien dagen open en vanaf twee weken kunnen de pups geluiden en beelden onderscheiden. Na zes tot acht weken drinken de pups nauwelijks meer bij de moeder. Jonge honden mogen vanaf zeven weken bij de moeder weggehaald worden. De eerste drie levensmaanden (de eerste en tweede socialisatieperiode) zijn voor de opvoeding van een pup heel belangrijk. De pup moet in die periode in aanraking komen met zoveel mogelijk situaties, andere dieren, en mensen. Na een periode van puberteit wordt een hond op een leeftijd van anderhalf tot twee jaar volwassen.

Socialisatie

De socialisatiefase van de pup is een speciale leerfase. Hierin leert een pup om te gaan met soortgenoten, andere dieren en mensen. Ook leert hij om nieuwe prikkels te verwerken. Deze belangrijke fase loopt vanaf de derde week tot vermoedelijk na de negende week. Door een goede socialisatie in deze periode wordt voorkomen dat het dier later gedragsproblemen gaat ontwikkelen. Het is het best als een nest puppy's binnenshuis opgroeit in een gezin, omdat daar vanzelf al veel dingen gebeuren. De pup leert zo omgaan met zaken als de stofzuiger of een onbekend kind dat op bezoek komt. Als een nest in bijvoorbeeld een schuur opgegroeid is, is de kans groter dat de pups gedragsproblemen gaan ontwikkelen.

Wanneer u een pup aanschaft en deze eenmaal thuis hebt, moet u doorgaan met socialiseren. De pup zit dan in de zogenaamde tweede socialisatiefase, waarin het dier moet herhalen wat het eerder geleerd heeft. Als u geen kinderen hebt is het zinnig kinderen buiten op te zoeken of kinderen thuis uit te nodigen om met de pup te spelen. Neem de pup ook mee in bus, trein of auto en laat het dier spelen met andere honden.

Het is belangrijk dat u geruime tijd doorgaat met socialiseren, zeker tot een leeftijd van een half jaar maar liefst nog langer.

Opvoeding

Zeker als u voor de eerste maal een hond neemt, is het zeer dringende advies om met de pup naar een puppycursus te gaan en daarna ook vervolgcursussen te volgen, zoals een cursus Elementaire Gehoorzaamheid. U leert daar zelf met de pup omgaan; de pup leert essentiële commando's te gehoorzamen en kan daar meestal spelen met andere pups. De tweede socialisatie wordt hiermee bevorderd. Thuis is het verstandig om de pup geen dingen toe te staan die u later, als hij een volwassen hond is, ook niet van hem wenst, zoals bijvoorbeeld om op stoelen en banken te klimmen. Het is dan handig als u de pup naar zijn mand kunt sturen. Dit kunt u aanleren door de pup te prijzen als hij zelf in zijn mand gaat en hem eventueel erheen te lokken met een beetje voer. Er zijn vele boeken op de markt, die u nuttige tips geven over het opvoeden van uw pup.

Om ongehoorzaam of agressief gedrag te voorkomen is het van belang dat u hoger in rangorde staat dan uw hond. Soms gaat dit bijna vanzelf, maar soms zult u gehoorzaamheids- en andere oefeningen moeten doen. Het is bijvoorbeeld belangrijk om uw gezinsleden/huisgenoten voorrang te geven boven de hond, bijvoorbeeld bij begroetingen aan de voordeur.

Vanwege de in een roedel nodige samenwerking zal uw hond graag samen met u activiteiten ondernemen. Als hij u als leider ziet, zal hij ook heel graag bij u zijn. Toch moet u uw hond ook als pup al leren dat u regelmatig weg bent. Honden die als pup geleerd hebben alleen te zijn, hebben hier op latere leeftijd minder problemen mee.

Ziekten en aandoeningen

Honden kunnen last hebben van erfelijke aandoeningen. Veel erfelijke ziekten zijn rasgebonden: ze komen vooral voor bij een specifiek ras. Er zijn ook aangeboren afwijkingen die bij diverse hondenrassen voorkomen. Een bekende aandoening is heupdysplasie. Deze misvorming van de heup is deels erfelijk. Naarmate de hond ouder wordt komen er steeds meer pijnklachten. Heupdysplasie is niet te genezen, de pijn kan door behandeling wel verminderen. Behalve heupdysplasie zijn er nog andere aandoeningen met een erfelijke achtergrond. Informeer bijvoorbeeld bij de dierenarts naar mogelijke erfelijke aandoeningen binnen het ras dat u van plan bent aan te schaffen. Wellicht zijn deze erfelijke aandoeningen voor u aanleiding om niet langer een hond van dit ras aan te willen schaffen om zo leed bij de hond en bij u als eigenaar te voorkomen.

Bekende besmettelijke hondenziekten zijn parvo en de ziekte van Weil. Het is verstandig de hond daartegen in te enten. Houd bij vakanties of logeerpartijen in pensions rekening met de gevraagde inenting. Een hond moet regelmatig gecontroleerd worden op wormen en teken. Teken zijn zichtbaar op de huid van de hond, wormen zijn zelden uitwendig zichtbaar. Bij een lintwormbesmetting kunt u "rijstkorrels" in de vacht rond de anus vinden. U wordt geadviseerd om uw volwassen hond vier keer per jaar te ontwormen. Kijk altijd of een hond goed in zijn vel zit; let op het gebit, de ogen, oren en vacht van de hond. Benader bij twijfel uw dierenarts.

Benodigde ervaring

De ervaring die nodig is om een hond te houden is erg afhankelijk van het ras dat u kiest. Voor sommige rassen is geen specifieke ervaring nodig. Andere rassen zijn moeilijker te houden en op te voeden en vragen daarom een eigenaar met meer kennis van en ervaring met honden.

Als u geen rashond maar een kruising of bastaard wilt aanschaffen, kunt u proberen te achterhalen uit welk type honden deze ontstaan is. Laat u eventueel helpen door bijvoorbeeld een dierenarts of asielmedewerker. Zo kunt u toch een indicatie krijgen van welke eigenschappen u kunt verwachten en of het een hond is waar ervaring voor nodig is.

Oriëntatie vooraf

Lees voor u een hond aanschaf het Praktisch document 'De aanschaf van een hond' op www.licg.nl.

Stel u op de hoogte van de kenmerkende eigenschappen van het ras of type voordat u besluit om een hond deel te laten uitmaken van uw gezin. Kijk goed naar uw eigen thuissituatie en overweeg wat u de hond kunt bieden, onder andere qua tijd, activiteiten en huisvesting. Bedenk welke eigenschappen in een hond u aanspreken. Sommige honden zijn van nature erg waaks en zullen wellicht sneller en vaker blaffen. De ene hond heeft meer beweging nodig dan de ander. Een hond kan een allemansvriend zijn of zich juist heel erg aan één persoon binden. Bepaalde honden hebben een sterke leiding en veel overwicht nodig. Let ook op dat u niet een hond kiest met een dusdanig grote lichaamskracht dat u hem niet aankunt.

Bedenk daarnaast wat een dier u kan bieden. Wanneer u bepaalde activiteiten met uw hond wilt gaan ondernemen, zoals behendigheidssport, is het verstandig een hond te kiezen die hier geschikt voor is. Met vragen over een ras kunt u altijd terecht bij de rasvereniging. Houd er rekening mee dat er voor sommige rashonden een wachtlijst bestaat.

Kinderen en honden

Wanneer u kinderen hebt (nu of in de toekomst) is het van belang om hiermee rekening te houden bij de aanschaf van een hond. Het ene ras is geschikter voor gezinnen met kinderen dan het andere. Een hond moet goed gesocialiseerd zijn met kinderen. Wanneer u een pup koopt, is het belangrijk dat deze went aan kinderen.

Helaas zijn er regelmatig bijtincidenten met honden, met name bij jonge kinderen. Houd uw hond altijd in de gaten en laat u goed informeren over een veilige omgang tussen uw hond en uw kinderen. Laat jonge kinderen nooit alleen met een hond. Leer kinderen de hond met rust te laten wanneer het dier in de mand ligt of staat te eten. Ook is het verstandig kinderen te leren steeds aan de ouders te vragen of ze de hond mogen benaderen.

Aanschaf en kosten

Het is niet verstandig om een hond te kopen bij een dierenwinkel of via handelaars op het internet. Vaak zijn deze honden afkomstig van onbetrouwbare adressen, onvoldoende gesocialiseerd en is de kans op ziekten groot. U kunt met een betrouwbare fokker in contact komen via een rasvereniging. Ook via asielen kunt u een hond aanschaffen. Dit kunnen zowel rashonden als niet-rashonden zijn. Bij de aanschaf van een niet-rashond via particulieren wordt veel gebruik gemaakt van mond-tot-mondreclame. Beding dat u voor aankoop met de hond naar de dierenarts mag. Let bij aankoop van een pup op de volgende zaken: voor de socialisatie van een pup is het belangrijk dat de pups in huis rondlopen en kunnen kennismaken met andere dieren en kinderen; de fokker heeft één of hooguit enkele nesten tegelijk, en de moederhond is aanwezig; de honden zijn schoon en fris, levendig, onderzoekend en zonder ongedierte; de pups zijn niet angstig en hebben heldere ogen. Een goede fokker geeft enthousiast informatie en laat zijn pups enten, chippen en ontwormen voordat ze naar de nieuwe eigenaar gaan. Jonge honden mogen pas op de leeftijd van zeven weken bij de moeder weg. Eerder weghalen is verboden en kan nadelige gevolgen hebben

voor het welzijn van de hond.

Een rashond met stamboom kost gemiddeld tussen de 400 en 1000 euro, maar meer is ook mogelijk. Een kruising of een hond uit het asiel is goedkoper.

Voor het houden van een hond heeft u verschillende spullen nodig. Denk hierbij aan een hondenmand van de juiste grootte, etensbakken, borstels, speeltjes, een riem en hondenvoer. Veel mensen gebruiken voor hun hond een bench, een metalen kooi om de hond binnenshuis korte tijd in op te kunnen sluiten. Daarnaast is het handig om poepzakjes te hebben, en kunt u denken aan een hondentandenborstel. Al deze zaken kunt u kopen bij een dierenspeciaalzaak. Eenmalige aanschaf van benodigdheden zoals een mand, etensbakken en borstels kost ongeveer 300 tot 400 euro.

De kosten van voeding kunnen variëren van enkele tientjes tot meer dan 100 euro per maand. De tarieven van de hondenbelasting variëren per gemeente. Houd rekening met dierenartskosten zoals entingen, ontwormen, vlooienbehandeling, en (eenmalig) castratiekosten. De jaarlijkse kosten kunnen behoorlijk oplopen. Daarnaast kunt u voor kosten komen te staan als uw dier onverhoopt ziek wordt. Voor (onverwachte) dierenartskosten kunt u een ziektekostenverzekering afsluiten.

Aandachtspunten

- De relatie tussen hondenbezitters en hun hond(en) kan een positieve invloed hebben op de gezondheid van de mens. Honden kunnen echter ook ergernis veroorzaken. Zo ergeren veel mensen zich aan hondenpoep. Door als eigenaar uw verantwoordelijkheid te nemen, draagt u ertoe bij dat honden welkom blijven.
- In veel bejaarden- en verzorgingshuizen is het niet mogelijk uw hond mee te nemen. Ook in ziekenhuizen en in verschillende andere openbare ruimtes zijn honden niet welkom. Houd hier rekening mee en regel indien nodig tijdig oppas voor uw hond.
- In Nederland is het couperen van oren en staart bij honden verboden, behalve wanneer de ingreep medisch noodzakelijk is.
- Laat uw hond chippen én registreren zodat uw hond teruggebracht kan worden als hij wegloopt of verdwaalt. U kunt hiervoor terecht bij uw dierenarts.
- Indien u uw hond meeneemt naar het buitenland, krijgt u te maken met de buitenlandse wet- en regelgeving. Zo zijn er de verplichte inentingen, maar u kunt ook te maken krijgen met bijvoorbeeld muilkorfverplichting of verplichte hondengordels in de auto. Op www.licg.nl vindt u meer informatie over dier en vakantie.

Bij het LICG kunt u terecht voor onafhankelijke en betrouwbare informatie over het 'houden van huisdieren'. Door het bieden van deze informatie en het organiseren van campagnes levert het LICG een bijdrage aan verbetering van de gezondheid en het welzijn van huisdieren in Nederland.

Versie: oktober 2011

Kijk voor de meest recente informatie op www.licg.nl